

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat voorgelegd over de geannoteerde agenda voor de informele bijeenkomst voor Ministers verantwoordelijk voor concurrentievermogen en onderzoek op 16 en 17 juli 2018 (Kamerstuk 21 501-30, nr. 437), het verslag van de Raad voor Concurrentievermogen van 28 en 29 mei 2018 (Kamerstuk 21 501-30, nr. 436) en een aantal BNC-fiches (Kamerstuk 22 112, nr. 2569, nr. 2576, nr. 2578 en nr. 2579).

De voorzitter van de commissie,  
Diks

De adjunct-griffier van de commissie,  
Kruithof

<b>Inhoudsopgave</b>	<b>Blz.</b>
<b>I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties</b>	<b>2</b>
<b>II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris</b>	<b>6</b>

## **I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie**

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de diverse agendapunten. Hierbij hebben zij enkele opmerkingen en vragen.

De leden van de VVD-fractie nemen met instemming kennis van de focus van het kabinet op de inzet op kunstmatige intelligentie (AI), zoals in de geannoteerde agenda voor de informele Raad voor Concurrentievermogen op 16 en 17 juli 2018 wordt aangegeven. Deze leden lezen dat het kabinet zich inzet voor het bieden van voldoende experimenteer ruimte om innovatieve toepassingen, onder andere op het gebied AI, te kunnen testen in de praktijk. Het creëren van experimenteer ruimte is van cruciaal belang om innovaties in een vroeg stadium in Europa en Nederland te laten ontwikkelen. Hoe gaat de Staatssecretaris zich hiervoor inzetten tijdens de informele Raad voor Concurrentievermogen en hoe vult de Staatssecretaris deze ambitie op nationaal niveau in?

De leden van de VVD-fractie vragen naar aanleiding van het verslag van de Raad voor Concurrentievermogen van 28 en 29 mei 2018 naar de appreciatie van de Staatssecretaris van het krachtenveld voor de door Nederland gewenste verbeteringen op het voorstel voor een Richtlijn Auteursrechten in de Digitale interne markt. Welke andere mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om dit voorstel te verbeteren zodat platforms van wie in redelijkheid niet kan worden verwacht dat zij maatregelen treffen om te voorkomen dat gebruikers daarop auteursrechtelijk beschermd materiaal uploaden (bijvoorbeeld in de vorm van *memes* of *GIF's*), voldoende rechtszekerheid wordt geboden?

De leden van de VVD-fractie wijzen erop dat in het kader van het debat onderzoek en innovatie in relatie tot het volgend Meerjarig Financieel Kader (MFK) Eurocommissaris Gabriel voor begin 2019 een pilot aankondigde voor het intensiveren van disruptieve innovatie. Deze leden horen graag meer over deze pilot en vragen de Staatssecretaris of zij Nederland naar voren willen schuiven om hieraan deel te nemen.

De leden van de VVD-fractie stellen aan de hand van het fiche over de mededeling en richtlijn ter verbetering van de handhaving en modernisering van de regels voor consumentenbescherming in de Europese Unie vast dat het kabinet op hoofdlijnen het voorstel steun om te zorgen voor meer transparantie voor consumenten op online marktplaatsen en de uitbreiding van de consumentenbescherming bij digitale diensten. Deze leden steunen het kabinet in de wens onnodige drempels weg te halen voor bedrijven onder de voorwaarde dat dit geen afbreuk doet aan de bescherming van consumenten. Zij vragen de Staatssecretaris op het punt uit het voorstel om doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties voor grensoverschrijdende overtredingen te creëren wederom te wijzen op een goede handhaving, om te voorkomen dat er toch een ongelijk speelveld is tussen landen. Graag zouden deze leden met betrekking tot dit punt willen vragen hoe de samenwerking in het kader van de handhaving tussen Europese toezichthouders kan worden verbeterd.

De leden van de VVD-fractie steunen ten aanzien van het fiche over de «Mededeling naar een gemeenschappelijke Europese gegevensruimte» het kabinet in de verwelcoming van de inzet van de Europese Commissie om de Europese data-economie en data-gedreven innovatie verder te versterken. Vanzelfsprekend delen deze leden de mening van het kabinet dat privacybescherming een belangrijk aandachtspunt is, waaronder het naleven van waarborgen van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Zij vragen de Staatssecretaris evenwel om daarbij oog te houden voor eventuele praktische problemen van toepassing van de AVG op het stimuleren van data-delen. Deze leden vragen de Staatssecretaris tevens om inzicht te vragen in eventuele negatieve gevolgen van het voorstel voor de e-privacy verordening op het delen van data – en daarmee samenhangende toekomstige innovaties – en om daarmee rekening te houden in het vervolg. Voorts vragen zij de Staatssecretaris om de Europese Commissie te verzoeken in te gaan op de volgende suggestie: de AVG-evaluatie meenemen bij een verdere uitwerking van de e-privacy verordening, specifiek met het oog op het stimuleren van datadelen alsmede het ontwikkelen van kunstmatige intelligentie om eventuele negatieve gevolgen vroegtijdig in kaart te brengen en daar waar nodig het voorstel voor die verordening te kunnen verbeteren.

De leden van de VVD-fractie stellen met het oog op het fiche over de Mededeling Kunstmatige intelligentie voor Europa vast dat het kabinet het belang benadrukt van het scheppen van ethische en juridische randvoorwaarden omtrent AI-ontwikkelingen. Deze leden ondersteunen het standpunt dat kunstmatige intelligentie op een veilige, verantwoorde en ethische manier moet worden toegepast. Daarnaast is het van belang dat de randvoorwaarden, die tegen de mogelijke risico's van AI moeten beschermen, geen rem vormen voor toekomstige AI-kansen. Deze leden zien de informele Raad, mede dankzij de plenaire openingssessie over kansen van AI, als een geschikt moment om de nadruk op kansen van AI te leggen en verzoeken het kabinet dit te doen.

De leden van de VVD-fractie wijzen, in navolging van het kabinet en de Europese Commissie, op het belang van een wetgevend kader dat voldoende ruimte biedt voor innovatie. Deze leden vragen daarbij om niet alleen aandacht te geven aan aansprakelijkheidswetgeving. Nadrukkelijk en continu zou gekeken moeten worden naar mogelijke belemmeringen die een rem zetten op schaalbaarheid van ontwikkelingen. Zij vragen de Staatssecretaris dit in te brengen en voor te stellen ook op dat punt partnerschappen aan te gaan.

De leden van de VVD-fractie vragen naar aanleiding van het fiche over de Verordening inzake relatie tussen platforms en bedrijven het kabinet om te bevorderen dat de diversiteit van de digitale economie – te weten het enorme verschil in omvang van bestaande en nieuwe platforms – nog meer wordt meegenomen in het voorstel.

In het voorstel lezen de leden van de VVD-fractie dat platforms onderdelen van hun algoritme dat de zoekresultaten tot stand brengt op moeten nemen in de algemene voorwaarden. Het kabinet geeft aan dat de algoritmen van platforms constant in ontwikkeling zijn. Dit zou om een voortdurende aanpassing van de algemene voorwaarden vragen. Deze leden delen de mening van het kabinet dat dit een onwerkbaar situatie oplevert. Op welke wijze denkt de Staatssecretaris dit punt inhoudelijk te kunnen verbeteren? Wat is de inschatting van het krachtenveld op dit punt?

De leden van de VVD-fractie zetten in bredere zin vraagtekens bij het effect dat de aanvullende transparantievereisten op het speelveld kunnen hebben. De administratieve druk om te kunnen voldoen aan mogelijk stringente transparantievereisten is relatief zwaar voor kleine, startende platforms. Deelt de Staatssecretaris de mening dat dit tot drempels voor toetreding tot de markt kan leiden? Zo ja, is de Staatssecretaris bereid zich tijdens de onderhandelingen in te spannen voor transparantievereisten met een zo laag mogelijke administratieve en financiële last voor de platforms?

Het valt de leden van de VVD-fractie op dat platforms de helft van de kosten voor geschilbeslechting voor hun rekening moeten nemen, ook als de ondernemer zich evident niet aan de voorwaarden heeft gehouden. Deze leden vinden dit onwenselijk. Het kan bovendien tot een enorme kostenpost leiden, die vooral kleine platforms moeilijk kunnen dragen. Zij juichen het toe dat Nederland dit probleem adresseert in de onderhandelingen.

De leden van de VVD-fractie constateren in het fiche over de mededeling «Een Europese detailhandel die past bij de 21<sup>ste</sup> eeuw» dat het kabinet verbaasd is over de score middelmatig in de «restrictiveness indicator» op het gebied van regelgeving omtrent de vestiging van retailbedrijven en aangeeft de motivering van de Europese Commissie hiervoor onduidelijk te vinden. Deze leden vinden het belangrijk dat bedrijven zich gemakkelijk kunnen vestigen en dat ondernemers hierbij zo min mogelijk last hebben van regels. Zij lezen dat het kabinet in gesprek gaat met de Europese Commissie om inzicht in het oordeel te krijgen. De leden van de VVD-fractie vragen of de Staatssecretaris bereid is om na dit gesprek de motivering met de Kamer te delen en een oordeel over de motivering te geven.

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie**

De leden van de CDA-fractie hebben de volgende vragen en opmerkingen voor het schriftelijk overleg ter voorbereiding op de Raad voor Concurrentievermogen op 16 en 17 juli 2018.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda. Deze leden vinden het bijvoorbeeld goed dat de Staatssecretaris op de Raad voor Concurrentievermogen zal bedrukken dat digitalisering en AI ook nieuwe kansen en uitdagingen creëren voor het midden- en kleinbedrijf dat Nederland zich inzet voor betere digitale geletterdheid en praktische vaardigheden van leerlingen, studenten en werknemers en het kabinet zich blijft inzetten op focus op excellentie en impact bij het nieuwe Kaderprogramma voor Onderzoek en innovatie.

De leden van de CDA-fractie lezen in het verslag van de Raad voor Concurrentievermogen van 28 en 29 mei 2018 dat de uitkomsten en initiatieven van de conferenties over toerisme aan bod kwamen. Kan de Staatssecretaris aangeven wat hierover is uitgewisseld en wat Nederland hierbij heeft ingebracht?

De leden van de CDA-fractie hebben vragen over AI dat zowel in de geannoteerde agenda wordt genoemd, alsook uitgebreid aan bod komt in het BNC-fiche Mededeling Kunstmatige intelligentie voor Europa (Kamerstuk 22 112, nr. 2578). Het spreekt deze leden aan dat in het fiche ook wordt gesproken over Nederlandse waarden en normen, ethiek, publieke waarden en belangen en het treffen van voorbereidingen van sociaaleconomische veranderingen. Deze leden lezen in het fiche dat het

Platform voor de InformatieSamenleving (ECP) samen met de wetenschap, het bedrijfsleven en de overheid een vrijwillige ethische code voor AI gaat ontwikkelen. Op pagina 5 van dit fiche staat ook dat deze code mogelijk als input kan dienen van de Europese code en een eventuele mondiale code. Zou de Staatssecretaris hier nader op in kunnen gaan en hoe schat de Staatssecretaris in dat dit proces zich gaat ontwikkelen?

Deze leden lezen verder dat het kabinet voornemens is de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) te vragen om de impact van AI op publieke belangen onderzoeken. Is de adviesvraag inmiddels ingediend en heeft de Staatssecretaris een inschatting wanneer het onderzoek verschijnt? Hoe staat het met de door de Europese Commissie aangekondigde expertgroep over aansprakelijkheid en nieuwe technologieën waar in het fiche over gesproken wordt? Verder leden deze leden dat zowel China als de Verenigde Staten er naar schatting \$ 30 miljard per jaar wordt geïnvesteerd in AI-onderzoek en toepassing. Is dit een risico voor Nederland en de Europese Unie? Deze leden lezen dat China en de Verenigde Staten een andere insteek hebben dan meer mensgeoriënteerde aanpak van de Europese Unie. Wat is het grootste verschil en hoe kijkt de Staatssecretaris tegen deze andere aanpak?

De leden van de CDA-fractie vinden het verstandig dat bij de verordening inzake de relatie tussen platforms en bedrijven met speciaal oog voor gekeken naar het kleinbedrijf om te voorkomen dat zij door nieuwe regels met hoge lasten worden opgescheept. Deze leden lezen dat het kleinbedrijf is uitgezonderd van de verplichting om een systeem voor geschillenbeslechting te hebben omdat aan dit deel van de verordening de grootste kosten zijn verbonden. Zij lezen verder dat een uitzondering voor het kleinbedrijf niet geldt voor de verplichting om te verwijzen naar externe bemiddelaars. Zou de Staatssecretaris dit laatste kunnen toelichten en vindt de Staatssecretaris dit verstandig? Is het volgens de Staatssecretaris verstandig dat ook hele kleine platforms die soms slechts alleen lokaal actief zijn gaan vallen onder de verordening?

De leden van de CDA-fractie vragen verder hoe de Staatssecretaris aankijkt tegen het verbieden van de zogenaamde pariteitsclausules. Door deze clausules mogen horeca ondernemers via hun eigen websites geen lagere prijzen of extra service bieden aan de gast. Wat zijn de voor- en nadelen indien deze clausules zouden worden verboden? Klopt het dat recent in België een verbod is aangenomen voor smalle pariteitsclausules voor de hotelsector? Zo ja, hoe kijkt de Staatssecretaris naar deze ontwikkeling? Kan de Staatssecretaris verder aangeven of de verordening verbeteringen bewerkstelligd zodat een platform de communicatie tussen gast en ondernemer niet in de weg staat? Zo niet, zijn hierop extra maatregelen nodig? Hoe kijkt de Staatssecretaris aan dat platforms zonder expliciete toestemming merknamen mogen gebruiken voor online marketing? Zegt de verordening hier iets over?

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie**

De leden van de SP-fractie lezen in de geannoteerde agenda voor de Raad voor Concurrentievermogen dat tijdens de Raad wordt gesproken over de invulling van het volgende meerjarig financieel kader. Deze leden lezen tevens dat Nederland tijdens de Raad zal interveniëren tijdens de discussie over de voorgestelde (deel)verordeningen over het gewijzigde MFK op basis van de inmiddels bekende (deel)verordeningen. Deze leden ontvangen in afwachting van de BNC-fiches graag een overzicht van de Staatssecretaris waarin zij de gevolgen van de wijzigingsvoorstellen voor het MFK uiteenzet.

De leden van de SP-fractie lezen in het fiche over de «new deal» voor consumenten dat de Europese Commissie concludeert dat de bestaande regels geschikt zijn voor consumentenbescherming, maar dat deze beter moeten worden toegepast en gehandhaafd. Tevens merken deze leden op dat desondanks de Europese Commissie toch het voornemen heeft om bestaande regels te moderniseren en lacunes in regelgeving op te vullen. Zij vragen in hoeverre de Staatssecretaris de eerdergenoemde conclusie deelt dat de bestaande regels geschikt zijn. Deze leden zijn benieuwd hoe de Staatssecretaris in dit licht de uitspraak van de rechter beziet dat mobiele telefoons twee jaar na aanschaf niet meer van beveiligingsupdates hoeven te worden voorzien. Deze leden twijfelen in dit licht aan de conclusie of de Europese instrumenten voor consumentenbescherming in dit geval afdoende functioneren en vragen de Staatssecretaris hoe zij deze zorg over zal brengen in de Raad en bij de Europese Commissie.

De leden van de SP-fractie lezen in het fiche over de verordening inzake de relatie tussen platforms en bedrijven dat indien platforms beperkingen aan ondernemers opleggen waaronder zij hun goederen of diensten via andere verkoopkanalen mogen aanbieden, platforms hiervoor redenen dienen aan te geven. Deze leden vragen de Staatssecretaris in hoeverre de verordening eisen stelt aan de redenen die platforms kunnen hebben om dergelijke beperkingen op te leggen of dat de verordening niet verder gaat dan een transparantievereiste. Indien dit laatste het geval is zijn deze leden benieuwd of op enige andere wijze de zogenaamde pariteitsclausules Europeesrechtelijk zijn ingeperkt.

De leden van de SP-fractie lezen in het fiche over de mededeling «Een Europese detailhandel die past bij de 21<sup>e</sup> eeuw» dat de Europese Commissie zich via een «restrictiveness indicator» wil uitspreken over de proportionaliteit van nationale en lokale wetten en regels en dat een economische behoefte-onderzoek is uitgesloten onder de dienstrichtlijn. Deze leden zijn benieuwd hoe dit zich verhoudt tot de doelstelling om vitale binnensteden te realiseren, aangezien het verbieden van nóg een bakkerswinkel vanwege het gebrek aan economische behoefte in een straat juist kan leiden tot verminderde vitaliteit van de binnenstad. Zij zijn tevens benieuwd welke plaats de verruiming van winkelopeningstijden in deze mededeling inneemt en wat de Nederlandse inzet op dit punt zal zijn. Deze leden willen hierbij benadrukken dat verruiming van openingstijden, zeker van verplichte openingstijden, kan leiden tot versraling van het winkelaanbod doordat kleine zelfstandige winkeliers op het punt van het zeven dagen per week open zijn zelden kunnen concurreren met grote winkelketens.

## **II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris**